

Jasna Gotovac

JEZIČNA STRUKTURA PRESENT SIMPLE KROZ VJEŽBE U OSNOVNOJ ŠKOLI

Tokom nastave engleskog jezika u osnovnoj školi učenik se upoznaje s obiljem podataka i činjenica iz sfere jezika za pet godina učenja. Od četvrtog do osmog razreda provode se sistematske vježbe kojima se nastavnici koriste, a one su obično vezane vokabularom i strukturama uz udžbenik, odnosno vježbu, kroz koju se vode.

U obilju jezičnih struktura živog govornog jezika, vokabulara i ostalog materijala koji su učenici dužni svladati često se zbog relativno malog broja sati, želje za pravodobnom obradom i ispunjenjem plana i programa propisanog za osnovnu školu zapuštaju ili posve izostaju intenzivne vježbe za upotrebu pojedinih struktura. Naime, obilje vježbi za jednu jezičnu strukturu, provedenu odjednom nakon uvođenja, ne bi bilo preporučljivo. Nastavnika u tome sprečava i monotonija takvog načina vježbanja, koja uništava draž i najbolje vježbe. Osim toga, didaktičko načelo sistematičnosti i postupnosti nalaže nam sistematsko ponavljanje i vježbanje pojedinih gramatičkih struktura kroz duže razdoblje, da bi uspjeh zapamćivanja bio dulji i trajniji, te da bi putem vježbe one bile usvojene u tolikoj mjeri, da se učenik može njima koristiti te biti siguran da će upotrijebiti baš onu pravu strukturu, a ne neku drugu.

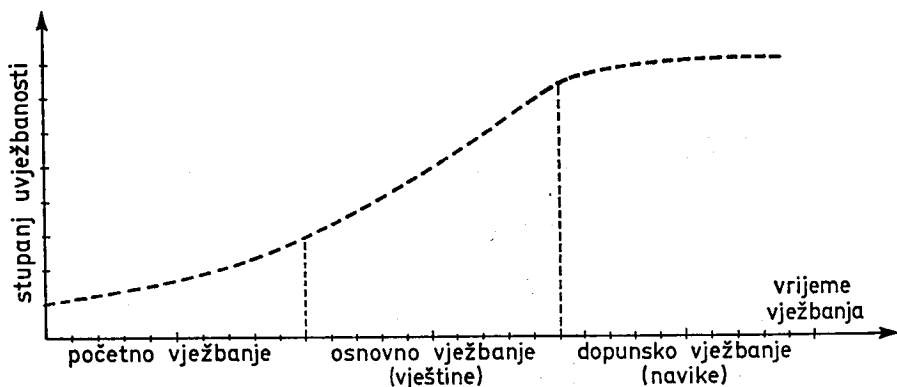
Drugim rječima, da bi smo stvorili »jezični osjećaj« kod djece dobi do 13 godina (IV razred), potreban je niz vježbi kroz niz sati da bi uspjeh bio očit. Kasnije, u sedmom i osmom razredu, kad djeca drukčije doživljavaju prezentiranje gramatičkih struktura, treba na onaj »jezični osjećaj« koji smo izgradili u prethodnom vremenu, nadograditi znanje i obogatiti jezične predodžbe učenika, ne pretjerano izraženim gramatičkim kategorijama. I uz ovaj drugi period rada trebat će nam obilje vježbi. Ovdje nailazimo na jedan veliki problem koji svakom nastavniku u svakodnevnoj praksi otežava rad: veoma je teško u razredu od prosječno tridesetak učenika ostvariti ove zadatke:

- aktivirati sve učenike u radu
- izbjeći monotoniju koja ubija interes za rad
- postići cilj (aktivno usvajanje određene strukture).

Pritom još valja imati na umu načela ekonomičnosti sata: ekonomiziranje s vremenom značajna je komponenta kulture rada. Spomenula bih ovdje drugi

zahtjev, koji proizlazi iz načela ekonomičnosti, a glasi: »Pri odabiranju nastavnih postupaka treba voditi brigu o kongruenciji građe i postupaka, tj. za svaku građu valja odabrati one postupke koji omogućavaju ekonomiziranje snagom i vremenom.«¹ Pod utjecajem svih tih načela i zadataka nastavnik osnovne škole osjeća manjak izbora određenih vježbi za pojedine gramatičke strukture, i to vježbi koje bi mogao koristiti gotovo svaki sat ili ih ciklički obnavljati u svrhu zadovoljenja cilja nastave stranih jezika, a to je svladavanje građe koju učenik mora samo prepoznati i aktivna upotreba građe koju mora reproducirati pri završetku osnovnog školovanja.

Vježbanje možemo grafički prikazati ovako:

Željela sam prikazati ovaj dijagram² zbog toga jer sam i vježbe koje sam radila s djecom pokušala svrstati u stupnjeve vježbanja koji su prikazani u dijagramu. Treba obratiti pažnju na to da svaka vježba mora biti dobro pripremljena, a to znači da se uz vježbe pripreme grafofolije, flash-cards, slike itd.

U ovom sam prikazu u naslovu naglasila da želim iskazati niz vježbi za određeni dio engleskog jezika, i to za Present Simple. Zašto baš to vrijeme? Citirat ću prof. R. Filipovića, koji u svojoj knjizi »Kontakti jezika u teoriji i praksi« kaže: »Istraživanja primijenjene lingvistike na području nastave jezika dokazala su da je jedan od glavnih problema u učenju stranog jezika (L_2) interferencija koju uzrokuju strukturalne razlike između učenikova materinskog jezika (L_1) i stranog jezika (L_2) koji se podučava.«³ I dalje »Tipovi morfoloških, sintaktičkih i leksičkih odstupanja u govornom engleskom na hrvatskom jezičnom području i uzroci zbog kojih do njih dolazi govore da se s pravim metodološkim pristupom u nastavi engleskog jezika i pravilnim stupnjevanjem nastavnog materijala mogu izbjeći mnoge pogreške.«⁴ Nakon vježbanja koja predviđaju naši udžbenici, učenici ipak ne osjećaju razliku između Present Simple i Present Continuousa i ne mogu ih točno upotrijebiti. Interferen-

¹ Pedagogija, Zgb, 1969, sv. 2, str. 318.

² Ibid. str. 430.

³ R. Filipović: Kontakti jezika u teoriji i praksi, ŠK, Zgb 1971.

⁴ Ibid, str. 85.

cija na tom području je u sintaktičkom i morfološkom smislu velika i zato će uvježbavanje tog vremena možda zahtijevati više vremena, odnosno dugotrajnije uvježbavanje, nego, recimo, vrijeme kojim izričemo budućnost.

Kad radovi na kontrastivnoj analizi za naše jezično područje budu približeni nastavnoj praksi, moći ćemo bolje nego dosad izbjegavati greške na području interferencije. A dotle, poslužimo se svojim iskustvima!

I. Početno vježbanje

Oblik vježbi:

- a) dijalog
- b) razgovor (učenik-učenik)
- c) kreiranje novih rečenica pomoću zadanih elemenata
- d) matching tables
- e) transformacija pisanog teksta.

Vježbe u ovoj fazi provode se samo oralno. Mogu se provoditi odmah nakon uvođenja. Nastavna sredstva: kratice, grafofolija, slika.

a) dijalog

A: What's Kate doing at the moment?

B: She's preparing lunch.

A: Does she prepare lunch every day?

B: No, she doesn't.⁵

A: What's Bill going to do tonight?

B: He's going to watch television.

A: Does he watch television every day?

B: Yes, he does.

Crtež na grafofoliji.

(crtež na grafofoliji)

A: What are you doing this evening, by the way?

B: I'm going to the pictures.

A: Really? Do you often go to the pictures?

B: Oh, about twice a week.

A: Do you play chess every night?

B: No, I don't, but Jim does.

A: Does he, really?

B: He's very fond of it.⁶

Takvi i slični dijalozi mogu se izvoditi kao grupni rad ili kao rad u parovima u sedmom i osmom razredu osnovne škole za utvrđivanje i vježbanje Present Simple.

⁵ Jerrom—Szkutnik: *Everyday English I* Longman, 1969.

⁶ Jerrom—Szkutnik: *Everyday English I*, Longman, 1969.

b) Razgovor učenik-učenik

Izaberu se kartice (E. Petrović . .) s određenim radnjama, npr. to write a letter, to watch TV, to play football, to swim. Podijelimo ih učenicima i uputimo ih u rad primjerom koji se može napisati na ploči.

A: Do you write a letter every day?

B: No, I don't. Do you watch TV every day?

A: Yes, I do. Do you swim every day? etc.

Vježba ne bi trebala trajati duže od 5—7 minuta, ovisno o uvježbanosti strukture. Slične vježbe mogu se provoditi s karticama na kojima su nalijepljena pojedina jela, tj. izresci iz časopisa. Vježba se može provoditi u parovima i u grupi, npr.

B: Do you like meat?

C: Yes, I do. When do you eat meat?

B: At noon. Do you like soup?

D: No, I don't. etc.

Prednost je takvog vježbanja što će i najstidljiviji učenici izgovoriti bar jednu repliku s određenom strukturom.

c) kreiranje rečenica sa zadanim elementom

Zadatak će glasiti: Make up sentences with these words on the blackboard

sometimes	work
often	go
always	swim
never	learn

Pojedini (napredniji) učenici javit će se s gotovom rečenicom već u šestom razredu osnovne škole.

d) Substitution tables

U multimedijском udžbeniku »I speak English B« autora Brozović-Gerčan⁷ naći ćemo mnoštvo vježbi ovog tipa koje su vrlo pogodne za dob od 11 godina, npr.

Sandy	cooks	every day
	cleans	
	shops	
	irons	

ili takva vježba u parovima, koja se vrlo brzo može izvesti, a neobično mnogo doprinosi stvaranju jezičnih navika u prvoj fazi učenja. Za rad u parovima:

A. Does Sandy

cook

every day?

B. Yes, she does.

(No, she doesn't)

clean

shop

iron

dance

⁷ Brozović—Gerčan: Početnica engleskog jezika, (Stage B), ŠK, Zgb 1975.

e) Transformacija (pisanog) teksta

Tekst: Two of my friends whose families often take them for their holidays near the sea, love swimming very much.

Taj ili neki drugi tekst treba govorno transformirati u singular, Read the following in the third person singular: I wash myself properly every morning. Then I come to the kitchen and have my breakfast there. After that I go to school on foot.

II. Osnovno vježbanje (stjecanje vještina)

Na tom stupnju mogu se provoditi ovi oblici vježbanja:

- a) matching tables
- b) games
- c) songs
- d) riddles (word games)
- e) Present Simple u pismenim vježbama (nadopunjavanje)
- f) stvaranje novih dijaloga prema modelu
- g) različiti oblici transformacije

a) Tablice, koje mogu biti malo teže sa stanovišta učenika, prisiljavaju ih da odabiru pravilne oblike Present Simple.⁸

1.	2.	3.	4.
My friends	always	work hard	all day
They	never	sleep	all night.
Those people	often	talk to me	
You		write letters	
John	sometimes	works hard	in the morning.
My friend		sleeps	
Mary		writes letters	

Zadaća uz matching tables mogu biti: 1. Pročitaj koliko možeš rečenica. 2. Zapamti tri rečenice u jednini, tri u množini. 3. Zapamti pet rečenica, izostavivši stupac broj 2.

Te se vježbe izvode govorno i pismeno pošto su govorno provježbane. Vježba ne treba da traje duže od 10 minuta. Može se provoditi frontalno ili po skupinama s natjecateljskim elementima. Slične tablice može nastavnik sam izraditi i ispisati ih na grafofoliju, na osnovi svojih osobnih iskustava.

b) Igra

Nastavna sredstva: slike godišnjih doba⁹ (ili jedna od tih slika) Na temelju njih razred razgovara o vremenu. Učenici su podijeljeni u skupine (5-6 skupina po 5-6 učenika). Nakon razgovora o pojedinom godišnjem dobu učenici jedne skupine postavljaju pitanja drugoj skupini. Npr. Does Branka play snowballs when it rains? (No, she doesn't)
— Do people go bathing in winter (No, they don't) etc.

⁸ J. G. French, Oxford University Press, 1970.

⁹ W. R. Lee: Language Teaching Games, Oxford University, 1969.

Skupine se izmjenjuju s pitanjima i odgovorima, a boduju se i točna pitanja i točni odgovori. Skupina s najviše točnih pitanja i odgovora je pobjednik. Suvremena nastava neće ništa izgubiti od svoje ozbiljnosti ako na satu vlada veselje i živahnost. To nam može samo koristiti.

A. L. Reeds (ELT XXIX, 2. Jan. 1975) u članku »Games and Question Practice« kaže: — »Igre su najbolje onda kad su uplanirane u određenu vježbu. One se doziraju kao kontrolirana dijeta za slab želudac, tj. daju se malo, ali često.¹⁰« Nastavnik sam najbolje zna kada, gdje i kako će provoditi vježbu igrom — važno je — primijeniti je. U VII i VIII razredu možemo igrati ovako: Na ploči napišemo rečenicu:

— Renata goes to the park every afternoon except Sunday.

Učenici postavljaju na tu rečenicu različite vrste pitanja, tražeći objašnjenje, npr. Who goes to school? Where does Renata go every afternoon? Why does she go to the park? Why doesn't she go there on Sunday? etc. Razred je podijeljen u skupine i onaj tim koji postavi najviše točnih pitanja, pobjednik je. Ili ova igra, koja je pogodna za naše velike razrede: »na ploču se napiše tekst u kojem se nalaze strukture Present Simple, npr. — Branko and Mira go to school every afternoon. They don't go there on Saturday and Sunday. Branko doesn't like rainy days. He often plays football on sunny days. Mira likes to read a book when it rains. Jedan učenik pročita tekst glasno. Zatim se izbriše jedna struktura ili oblik Present Simple npr. »don't go« — pa jedan od učenika ponovo pročita sve, kao da je sve napisano. Tako se redom briše struktura po struktura, a učenici je čitaju. Pobjednik je onaj tko pročita sve bez greške.

c) Songs

Za nižu dob djece u osnovnoj školi možemo se u IV, V, VI razredu koristiti pjesmicom »The Cookey, Cookey«¹¹ (Multimedijski udžbenik »I speak English B«, Brozović-Gerčan). Pošto smo djecu prethodno upoznali s vokabularom, koji nije opsežan, obrađujemo tekst dalje upotrebljavajući ovakva pitanja: what do you put in? What do you take out?, What does she take out?, What does he take out? etc. Djeca stoje u polukrugu, ispred kruga koji je kredom nacrtan na podu. Vježbom postizemo da učenici jedni drugima postavljaju pitanja koja su određena uz kretanje. Možemo im i pokretom vrlo jednostavno objasniti vokabular uz tu pjesmu. To je pjesma koja uz pjevanje zahtijeva određene radnje, pa i motorički angažira učenike IV, V i VI razreda. Pitanja na tekst možemo gradirati, pa — da bismo do maksimuma eksploatirali tekst — pitati i ovako: Do you put your right or left leg in? What do you shake about? What foot do you shake? What foot does she shake? Do you shake your left foot? etc. Pitanja postavlja učenik učeniku, dok nastavnik samo prati i po potrebi ispravlja ili postavlja novi tip pitanja. Nakon takve vježbe učenici će s veseljem otpjevati pjesmu i neće ni osjetiti da su vježbali gramatičku strukturu.

U sedmom, odnosno osmom razredu osnovne škole možemo se koristiti pjesmom iz zbirke Kena Wilsona »Mr. Monday and other songs for the teaching of English« Longman, 1975. Za Present Simple koristila sam se pjes-

¹⁰ A. L. Reeds: Games and Question Practice, ELT XXXIX, 2 Jan. 1975.

¹¹ Brozović-Gerčan: Priručnik za nastavnike, Stage B, ŠK, Zgb 1975.

mom »Mr. Monday«. Glazba je pisana u modernom stilu, pa je to jedan od momenata koji snažno motiviraju učenike te dobi. Tekst pjesme možemo umnožiti tako da svaki učenik ima svoj predložak. Vokabular je učenicima poznat pa nije potrebno posebno objašnjavanje. Kad jednom odslušaju pjesmu, možemo prijeći na rad u parovima, time da napišemo modele pitanja, koje će učenici ovisno o nastavnikovim sugestijama varirati kao: When does he get up? What is the weather like? When does he eat his food? Does he clear his pots? What does he drive? Where does he drive? Who does he meet? How long does he work? Does he live alone? Is he poor? Does he love little children? etc. Možemo i na drugi način postaviti pitanja, kao npr. Does Mr. Monday use an alarm clock? He clears his pots away, this means that he uses a cup and a saucer, a bowl, a large plate for eggs and bacon. What does he do in his office? He is a clerk. Does he like his job? etc.

Nakon takvog razgovora približili smo učenicima do maksimuma tu strukturu, u zanimljivu i novom kontekstu. Taj rad na pjesmi Mr. Monday može se izvesti grupno uz takmičenje. Recimo: svaka skupina može postavljati pitanja na jednu kiticu (5 kitica, 5 skupina). Pobjednik je ona skupina koja postavi najviše točnih pitanja. Takva vježba potiče učenike na aktivnost i da što dublje uđe u tzv. »cultural background« zemlje čiji jezik uče.¹²

Ako se inzistira samo na govornim vježbama, u kojima učenici usput opkupe nešto gramatičkog znanja, ipak ne znaju s potrebnom točnošću upotrebu određenih gramatičkih struktura. Zato valja vježbati gramatičke strukture često, a u tom će nam slučaju od velike pomoći biti radne bilježnice, koje nam uz udžbenik za osnovnu školu također donose mnogo svježih i zanimljivih vježbi (Brozović-Gerčan).

Važno je da su vježbe za usvajanje gramatičkih struktura dobro organizirane i učestale. W. Rivers kaže: »Strukturu ili izraz koji želimo usvojiti treba najprije nekoliko puta sresti u kontekstima u kojima se mogu promatrati njegovi odnosi s ostalim dijelovima jezika i iz kojih se može izvesti njegovo značenje (strukturno, leksičko i društveno kulturno).«¹³ (Psiholingvistički model učenja gramatike, R. Titone)

d) Riddles (word games)

U tu skupinu vježbi možemo svrstati i postavljanje zagonetki. Njima osobito razvijamo kreativnost kod učenika. Na grafofoliju napišemo ovako: A. It has a long tail and lives in trees. It eats nuts and bananas. What is it? B. It is yellow and round. The earth goes round it. It gives us light and warmth. What is it? C. It is a bird. The first letter of its name is »D«, and the last is »K«.

It swims on rivers and ponds. What is it? Pošto su pročitali i pogodili zagonetke, dobivaju zadatak: Make up 3 riddles about A. DOG, B. MOON, C. COW.¹⁴ Učenici prema modelu izmišljaju nove zagonetke, upotrebljavajući Present Simple. To rado rade i učenici sedmog razreda, kao i učenici šestog razreda. Veća mogućnost korištenja vokabulara, kreativni moment u stvaranju novih zagonetki, osamostaljuje učenike u upotrebi ove gramatičke strukture.

¹² K. Wilson: Mr. Monday and other songs, Longman, 1975.

¹³ Aktivne metode i moderna pomagala u nastavi stranih jezika, ŠK, Zgb 1971. (R. Tifache: Psiholingvistički model učenja gramatike, str. 36.)

¹⁴ R. Ridout: Write now, Longman 1975.

e) Present Simple u pismenim vježbama.

Usmena i pismena vježba na ovom stupnju vježbanja može se provoditi na ovaj način. Na grafoliju ili na ploču napišemo:

TOM   7.30 Wakes up
                   7.45 Gets up
                   8.00 Begins breakfast
                   8.30 Goes to school on foot
                   8.50 Arrives at school
                   9.00 First lesson begins
                   12.30 Lunch begins
                   2.00 Afternoon school begins
                   4.00 School finishes
                   4.30 Gets home.

Zatim ispišemo ovaj tekst:

Tom normally wakes up at half past seven, and gets up at quarter to eight. He begins his breakfast at eight o'clock. At half past eight he goes to school on foot. He arrives there at ten to nine. The first lesson begins at nine o'clock. He begins his lunch at half past twelve. Afternoon school begins at two o'clock and finishes at four o'clock. Tom gets home at half past four.

Zadatak: Now say or write the same paragraph about Ann.

ANN   7.15 Wakes up
                   7.30 Gets up
                   7.45 Begins breakfast
                   8.30 Goes to school by bus
                   8.45 Arrives at school
                   9.00 First lesson begins
                   12.30 Lunch begins
                   2.00 Afternoon school begins
                   4.00 School finishes
                   4.15 Gets home.

Zatim učenici, vođeni tim modelom, govore raspored radnog dana za Ann. Kao krajnji cilj te vježbe učenici mogu dobiti za zadaću da opišu svoj radni dan na taj način, nakon govorne vježbe. U takvom tipu vježbe mogu se također postavljati pitanja na već uobičajeni način (grupni rad). Ako vježbu napišemo na grafoliju, možemo je iskoristiti na različite načine i za različite strukture. Ta vježba razvija vještinu kontinuiranog i točnog govora s upotrebom kontekstualiziranog gramatičkog materijala, a ima dvostruku primjenu: razvija i govorne i pismene vještine u upotrebi Present Simple. Koliko će vremena nastavnik utrošiti na tu vježbu, ovisi o dva faktora: a) o sposobnosti učenika i b) o tome koji oblik vještine želi nastavnik vježbati, pismeni ili usmeni. Za sljedeću vježbu napišemo na grafoliju:

NAME	HOME	GETS UP	OCCUPATION	STARTS WORK	RETURNS HOME
Mr. BROWN	ENGLAND	7.45	SHOPKEEPER	9.00	6.00
Mr. JOHNSON	CANADA	7.30	TEACHER	9.00	4.30
Mr. COOK	AUSTRALIA	7.15	PRINTER	8.30	5.30
Mr. WANG	HONG KONG	7.00	ENGINEER	8.00	5.15

Na grafoliji je ovaj tekst: Mr Brown lives in England. He gets up at quarter to eight every morning. He is a shopkeeper. He starts work at nine o'clock and returns home at 6 o'clock.

Zadatak: Write 4 similar sentences about.¹⁵

1. Mr. Johnson, 2. Mr. Cook, 3. Mr. Wang. Prije prijelaza na ovu vježbu govorno ćemo obraditi ovu vježbu pitanjima kao npr. When does Mr. Brown get up? When does he start work? What is his occupation? When does he return home? etc. Pitanja postavljaju učenici učenicima, a tek pošto smo obradili sve osobe iz tablice, prijeći ćemo na pismeni zadatak. Ovakav će oblik vježbe (govorni i pismeni) pomoći nastavniku da iskorijeni izostavljanje nastavka u 3. 1. sg. kod Present Simple.

Vježbe nadopunjavanja provode se, kao i sve ove vježbe, najprije govorno, a zatim pismeno.

Put ALWAYS, NEVER, or OFTEN in the spaces:¹⁶

Meg: I'm going to see Hamlet tonight.

Peg: Oh, do you ..... go to the theatre?

Meg: Yes, do you?

Peg: No, ...

What about the cinema?

Peg: Oh, yes I ..... go to the cinema. Every week, in fact. Every Friday evening. I ..... go to the »Odeon«, and I ..... go on Friday.

* * *

A: Do you like horror films?

B: No, I ..... go to the horror films.

A: What about musicals?

B: Oh, yes, I ..... to musicals. And I love westerns.

A: I don't know. Is it a musical?

f) Stvaranje novih dijaloga prema modelu

Za nastavnika je najpraktičnije da model dijaloga napiše na grafoliju.

Evo primjera:

A: Who is this boy in jeans?

B: Oh, that's Tomo.

A: Where does he come from?

B: He comes from Zagreb.

A: What language does he speak, then?

B: He speaks Serbo-Croatian. They speak it in Yugoslavia.

A: Yes, of course they do.

¹⁵ Ridont: Write now, Longman, 1975

¹⁶ Modern English BBC, Vol. 1, Number 6 1975.

Zadatak: Reci (napiši) drugu konverzaciju između dviju osoba npr. Her name is Marta and she comes from Paris in France. She speaks French, of course.¹⁷ Cilj je takvog tipa vježbanja da kod učenika postignemo vještinu vođenja dijaloga, a ujedno ih na najjednostavniji način (oblikom govornog jezika i aktivnom upotrebom) privikavamo na jezične strukture, u ovom slučaju na Present Simple.

Nastavnik može sam sastaviti dijalog za strukturu koju želi na ovaj način vježbati na satu. Veoma je važno da točno vodi učenika u takvim vježbama kako bi se greške svele na minimum.

g) Različiti oblici vježbi

Ove sam vježbe provodila usmeno, a bile su napisane na grafofoliji.¹⁸ Npr: Read the following quickly changing the underlined words to singular and making any other necessary changes:

1. *They* make toys that look like animals.
2. *My sisters* go to the country.
3. *They* give *their* children presents.
4. Do *they* go home?
5. The *children* play all the morning and sleep in the afternoon etc.

Ovdje moramo uvrstiti i mnoštvo vježbi koje nam pružaju udžbenici i priručnici za osnovnu školu autora Brozović-Gerčan, koje, ako se njima služimo pravilno i redovito, doprinose našem zajedničkom cilju, razvijanju jezičnih vještina kod naših učenika, Substitution tables, vježbe s tzv. »call-words«, ili »cue-words«, različite vježbe nadopunjavanja možemo koristiti pri uvježbavanju struktura Present Simple.

III. Dopunsko vježbanje

Kako smo naprijed spomenuli, dopunsko vježbanje služi nam za stjecanje navika kod učenika u našem slučaju jezičnih navika. Koliko je to važno, ne trebamo posebno naglašavati. Dopunsko vježbanje možemo podijeliti na: a) transformaciju rečenica i b) na kontrastiranje gramatičkih struktura Present Simple i Present Continuous,

a) Transformacija rečenica izaziva intenzivno misaono aktiviranje jer učenik mora zamijeniti čitav niz elemenata. Bazična struktura ili red riječi ostaje isti, ali se mijenja značenje. Npr. Model: He doesn't work in an office, he works in a department store. Treba uvrstiti ove elemente:

- a) she (school / technical college)
- b) they (factory / garage)
- c) the girls (shop / cafe)
- e) my father (bank / office)
- f) we (theatre / night club).¹⁹

¹⁷ Ridont: Write now, Longman 1975.

¹⁸ J. A. Bright: Junior English Composition and Grammar, Longmans, 1966.

¹⁹ D. H. Spencer: Guided Composition Exercises, Longman, 1971.

Ove sam vježbe radila s učenicima VIII razreda. Rečenice takvog tipa možemo vježbati u upitnom i u odričnom obliku.

b) Kontrastiranjem upotrebe Present Simple i Present Continuous utvrdjemo naviku upotrebe jednog, odnosno drugog vremena. Takav tip vježbe mogu izvesti učenici osmog razreda.²⁰

PUT the verbs in brackets into the Present Simple or the Present Continuous.

There is an old man who (sell) ..... newspapers on the corner of this street every afternoon. He (sit) ..... on a box and (shout) ..... »Evening News«. But he (not sit) ..... on his box now. It's very windy today and the wind (blow) ..... his papers all along the pavement. He (run) ..... down the street and other people (catch) ..... the papers for him. A young boy (look at) ..... the small red tin where the old man (keep) ..... the money. »Stop that boy«. The tin is not there. The old man (cry) .....

U osmom razredu osmogodišnje škole pristup gramatičkim strukturama više nije intuitivan, on prelazi u kognitivnu fazu. Stoga će učenici osmog razreda moći rješavati takav tip vježbi. Kontrastiranje u sedmom razredu može se provoditi npr. prema ovom modelu:

Make your own sentences looking at the models:

- A. I EAT my breakfast, but I AM NOT EATING it now.
- B. I sometimes PLAY football, but I AM NOT PLAYING it now.
- C. I often WALK to school, but I AM NOT WALKING there now.

Potrebno je uvrstiti radnje i vremenske priloge

— wash my face	often
— go to bed at 9	sometimes
— get up	always
— wake up	never
— have my dinner	once a day
— read English	during the summer etc. ²¹

Uvrštavanjem radnji i priloga učenici će steći naviku upotrebe određenih priloga vremena koji dolaze uz Present Simple. Vrijeme koje će nastavnik utrošiti ovisi o sposobnosti učenika, o vještini prezentiranja vježbe, o motiviranosti učenika za rad, o količini znanja (kvantitativno i kvalitativno) o strukturi Present Simple.

Zaključak

U ovom prikazu željela sam naglasiti da se i za vježbanje jedne strukture može upotrijebiti ovoliko vježbi, što znači da za mnogobrojne strukture engleskog također možemo poći tim putem i napraviti izbor vježbi koje nam u ra-

²⁰ Modern English BBC, January 1976 (Vol. 2, Number 1)

²¹ J. A. Bright: Junior English Composition and Grammar, Longman, 1966.

zredu daju rezultate. Treba naglasiti da nije lako uvijek postići potrebnu motiviranost za vježbanje, ali raznovrsnošću vježbi, raznolikošću materijala pripremljenog za vježbu, kao i angažiranošću i aktivnim uključivanjem učenika u rad, postići ćemo ono što želimo. Doziranje vježbi na svakom satu, ili bar na svakom drugom, također je važan činilac postizanja konačnog cilja. Faktor natjecanja treba više iskoristiti za vježbanje, ponavljanje i stjecanje vještina u dobi od 10—15 godina. Od oblika rada najbolje će odgovarati grupni rad, rad u parovima, a manje frontalni rad. Učenik kao individua također mora biti mjerilo pri odabiranju vježbi u razredu. Nastavnik koji predaje strani jezik u razredu mora voditi brigu o jezičnom ponašanju pojedinaca, koje ovisi o različitim faktorima, kao što je: individualni ritam učenja pojedinaca, intelektualna sposobnost pojedinih učenika, motivacija, sposobnost pojedinaca u prihvaćanju i integriranju prijašnjeg znanja.

Nastavnik ne može tretirati sve učenike na isti način prilikom vježbanja. Potrebno je promotriti način na koji učenik svrstava sam u sebi one informacije, koje je dobio od nastavnika i koji sistem vježbe najbolje odgovara pojedinom učeniku. Takav način rada najviše će pomoći nastavniku jer će ga najbrže dovesti do cilja.

LITERATURA:

1. J. A. Bright: Junior English Composition and Grammar
2. Brozović-Gerčan: Početnica engleskog jezika (multimedijski udžbenik za V. razred.)
3. R. Filipović: Kontakti jezika u teoriji i praksi.
4. M. F. Jerrom and L. L. Szkutnik: Everyday English 1.
5. W. R. Lee: Language teaching games
6. Modern English, Nov. 1975.
7. Modern English, Jan. 1976.
8. Pedagogija, Zgb. 1969, sv. 2.
9. R. Ridout: Write now
10. D. H. Spencer: Composition exercises

Vesna Bermarija

THE BLACKBOARD STORY

I. Pod nazivom »blackboard story« razumijevamo obično kratku priču koja se ilustrira na ploči pred učenicima, i to tako da se pojedini elementi postupno dodaju crtežu i samoj priči. Crtež tako raste i proširuje se istodobno ili neposredno prije dodavanja jezičnih detalja. Naravno, crtežu treba brzo i spretno dodavati detalje, no ti su crteži vrlo jednostavni i nije potrebno da nastavnik bude posebno »darovit« crtač. Služimo se tzv. »match-stick drawings«, koji su dovoljno jasni, nedvosmisleni i jednostavni, a ipak se može, ako je to potrebno, izraziti čak i raspoloženje osobe koja se crta.